

Starfslok verkefnistjórnar 50+

Árið 2004 skipaði félagsmálaráðherra nefnd sem var m.a. ætlað að kanna á hvern hátt unnt væri með lagasetningu að sporna við því að fólk væri látið gjalda aldurs á vinnustað, hvort heldur með uppsögnum eða mismunun í starfi. Í ljós kom að hópur þessi hefur lítið verið rannsakaður en ýmislegt lá fyrir af tölfræði sem nefndin vann úr og hafði hún síðan frumkvæði að því að gerð var könnun á viðhorfum til stöðu miðaldra fólks á vinnumarkaði sem IMG-Gallup annaðist.

Nefndin lagði til að vinnu sinni lokinni að stjórnvöld hæfu fimm ára verkefni til þess að styrkja stöðu miðaldra og eldra fólks á vinnumarkaði. Verkefninu yrði sérstaklega ætlað að skapa jákvæða umræðu um miðaldra og eldra fólk á vinnumarkaði, bæta ímynd þeirra og skapa farveg fyrir nauðsynlega viðhorfsbreytingu meðal aðila vinnumarkaðarins og í þjóðfélaginu í heild. Ísland er frábrugðið mörgum þeim þjóðum sem við berum okkur saman við, að því leyti að hlutfall hinna yngri á vinnumarkaði er enn til þess að gera hátt. Fæðingartíðni er há og þrátt fyrir að meðalaldur fólks hækki er vinnumarkaðurinn enn sjálfbær, þar sem hann stendur undir endurnýjun vinnuafilsins. Engu að síður blikka þegar nokkur viðvörunarljós sem eru ábending um að Íslendingar þurfa að halda vöku sinni. Atvinnuþátttaka mun dragast saman ef ekkert er aðhafst. Þar kemur meðal annars til aldursamsetning þjóðarinnar vegna hækkandi meðalaldurs, aukin velmegun, aukinn séreignarsparnaður og aukin hlutdeild lífeyrissjóða í lífeyrisgreiðslum. Að óbreyttu verður víða ekki til nægt vinnuafli til að takast á við verkefni framtíðarinnar.

Í ljósi alls þessa settu stjórnvöld af stað stefnumótandi verkefni; Verkefnisstjórn 50+ árið 1. júní 2005 og skyldi hún starfa í 5 ár. Verkefnisstjórnin var skipuð 7 fulltrúum, sex þeirra voru tilnefndir af aðilum vinnumarkaðar og hinu opinbera þ.e. Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Samtökum atvinnulífsins, Fjármálaráðuneyti, Alþýðusambandi Íslands, Vinnumálastofnun en Bandalag starfsmanna ríkisins, Bandalag háskólamanna og Kennarasamband Íslands tilnefndu sameiginlega einn fulltrúa. Formaður var skipaður án tilnefningar.

Starf verkefnisstjórnarinnar hefur einkum beinst að þremur þáttum: fræðslustarfi, rannsóknum og mótun á viðhorfi til hinna eldri á vinnumarkaði. Síðastnefndi þátturinn hefur verið umfangsmestur í starfseminni eins og lokaskýrsla verkefnisstjórnar ber með sér.

Verkefnisstjórnin hefur reynt að skapa umræður um hvernig bæta megi stöðu þessa hóps á vinnumarkaði, draga úr aldursfordómum og auka möguleika hópsins til starfsframa innan fyrirtækja og stofnana. Einnig hefur sjónum verið beint að þeim hópi sem vill minnka við sig vinnu og fara í ábyrgðarminna starf innan fyrirtækja. Verkefnisstjórnin hefur einkum unnið með áhrif á viðhorf í gegnum kynningar, auglýsingar og fundi. Einnig hefur hún lagt áherslu á leiðir í gegnum menntun og fræðslu. Verkefnisstjórnin hefur bent á að þarfir hópa eru mismunandi og því er sveigjanleiki útgangspunktur.

Í starfi sínu lagði verkefnisstjórnin áherslu á rannsóknir á stöðu hópsins og menntunarmöguleika. Þar var sjónum beint annars vegar að hópnum 50 ára og eldri sem ekki er farinn að huga að starfslokum og hins vegar hinum sem standa frammi fyrir starfslokum. Fyrr nefndi hópurinn var aðal viðfangsefni nefndarinnar *starfstímabilið 2005-2006*. Áhersla var lögð á aðgerðir til að bæta stöðu þessa hóps með auknu aðgengi að menntun og samvinnu við aðila vinnumarkaðarins og stjórnvöld sem leitt gætu til viðhorfs breytinga. Stjórnin lagði áherslu á síðarnefnda hópinn árið 2007; þar var sjónum beint að mikilvægi aukins sveigjanleika svo sem í sambandi við lífeyrisréttindi, lækkun starfshlutfalls, möguleika á breyttum áherslum í starfi og sveigjanleg starfslok. Ennfremur kjarasamninga og lagasetningar.

Starfstímabilið 2008 lagði verkefnisstjórnin einkum áherslu á fyrirtækin. Sjónum var beint að starfsmannastefnu, nýráðningum, stjórnunarstíl og ferli innan fyrirtækja með áherslu á aldurshópin 50+

Í samræmi við áherslur sínar stóð verkefnisstjórnin fyrir fundaröðum og málþingi þar sem fram komu fjölmargir fyrirlesarar og fluttu áhugaverð erindi og kynntu rannsóknarniðurstöður sem hvorutveggja vakti athygli þeirra sem sóttu sem og fjölmiðla. Þá gaf verkefnisstjórnin út kynningarefni og lét gera plaköt í tengslum við málþing sem haldið var á Akureyri haustið 2008.

Verkefnisstjórnin telur að með starfi sínu hafi henni tekist að vekja athygli atvinnulífs og almennings á mikilvægi virkrar atvinnuþátttöku hinna eldri og þeim auði sem falin er í reynslu þeirra í atvinnulífinu. Starf verkefnisstjórnarinnar er því mikilvægt innlegg í umræðu og starf á þessum vettvangi til framtíðar.

Í ljósi efnahagsaðstæðna árið 2009 dró verkefnisstjórnin mjög úr starfsemi sinni en áherslan þetta árið var einkum á færni og fræðslu. Verkefnisstjórnin ákvað síðan af fyrrgreindum ástæðum á fundi sínum í september sl. að leggja til við félagsmálaráðherra að starfi hennar lyki nú um áramót nokkru fyrr en áfomað var í upphafi.

Það er ljóst að gæta þarf að þessum hópi á næstu árum þar sem fólk yfir 50 ára, sem missir vinnuna, er líklegra til að eiga erfitt með að fóta sig á nýjan leik þegar aðstæður á vinnumarkaði batna. Það er því mikilvægt að fá svör við þeirri spurningu hvort vænta megi þess af hálfu stjórnvalda að þessum málaflokki verði gefinn sérstakur gaumur á komandi árum

Verkefnisstjórnin leggur eindregið til við félagsmálaráðherra að hann heimili að heimasíðu verkefnisins verði áfram viðhaldið af Vinnumálastofnun og inn á hana safnað upplýsingum og staðreyndum sem varða þennan aldurshóp.

Að lokum vil ég þakka þeim sem skipað hafa verkefnisstjórn 50+ fyrir gott samstarf og frábæra virkni, sérstaklega vill ég þakka starfsmanninum Margréti Gunnarsdóttur fyrir hennar eljusemi og dugnað.

Gunnar Kristjánsson